

**การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ***
**RISK MANAGEMENT OF SCHOOLS UNDER THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE SURIN**

ศตวรรษ โยวาศรี¹, ศุภธนภษ ยอดสละ², วสันต์ชัย กากแก้ว³ และ อูริด พลศรี⁴

Sattawat Yowasri¹, Suphatanakris Yordsala², Vasanchai Kakkeaw³ and Urid Polsri⁴

¹⁻⁴มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

¹⁻⁴Surindra Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author's Email: sata54191010141@gmail.com

วันที่รับบทความ : 26 มีนาคม 2568; วันแก้ไขบทความ 29 มีนาคม 2568; วันตอบรับบทความ : 30 มีนาคม 2568

Received 26 March 2025; Revised 29 March 2025; Accepted 30 March 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาสภาพความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ 2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ตามขนาดของโรงเรียน 3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ปีการศึกษา 2567 85 โรง เปิดตารางโครงขี้และมอร์แกน ได้ 70 โรง นำกลุ่มตัวอย่างมาแบ่งชั้นภูมิอย่างมีสัดส่วนตามขนาดของโรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงละ 5 คน รวม 350 คน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.986 และแบบประเมินสมองเพื่อหาแนวทางการบริหาร

Citation:

* ศตวรรษ โยวาศรี, ศุภธนภษ ยอดสละ, วสันต์ชัย กากแก้ว และ อูริด พลศรี. (2568). การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์. วารสารสหศาสตร์การพัฒนสังคม, 3(2), 403-425.

Sattawat Yowasri, Suphatanakris Yordsala, Vasanchai Kakkeaw and Urid Polsri. (2025). Risk Management Of Schools Under The Secondary Educational Service Area Office Surin. Journal of Interdisciplinary Social Development, 3(2), 403-425.;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

ความเสี่ยง สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยทดสอบค่าชนิดเอฟ แบบวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเซฟเฟ่

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพความเสี่ยง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างของสภาพความเสี่ยง ตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ($F = 1.640$, $Sig. = 0.180$) ปฏิเสธสมมติฐาน พิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านกลยุทธ์ ด้านการดำเนินงาน ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบ ด้านสภาพแวดล้อมภายใน และด้านสภาพแวดล้อมภายนอก

3. แนวทางการบริหารความเสี่ยงในภาพรวม 76 แนวทาง แนวทางการบริหารความเสี่ยงตามขนาดของโรงเรียน แบ่งเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก 27 แนวทาง โรงเรียนขนาดกลาง 27 แนวทาง โรงเรียนขนาดใหญ่ 32 แนวทาง และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 40 แนวทาง

คำสำคัญ: การบริหารความเสี่ยง, โรงเรียน, มัธยมศึกษา

Abstract

This study aimed to: 1. examine the risk conditions of schools under the Secondary Educational Service Area Office Surin; 2. compare these risk conditions based on school size; and 3. propose risk management guidelines for schools under the Secondary Educational Service Area Office Surin. The sample comprised 70 schools selected from a total of 85 schools for the academic year 2024 using Krejcie and Morgan's table. A stratified proportional sampling method based on school size was employed, with data collected from five respondents per school, totaling 350 participants. Research instruments included a five-point rating scale questionnaire with a reliability coefficient of 0.986 and a brainstorming form to identify risk management strategies. Data were analyzed using percentage, mean, and standard deviation. Hypothesis

testing was conducted using the F-test (One-Way ANOVA), with pairwise comparisons performed using Scheffé's method.

The study indicated that:

1. The overall risk conditions were at a high level, with all individual components also rated high.

2. No significant difference was found in overall risk conditions across school sizes ($F = 1.640$, $\text{Sig.} = 0.180$), leading to the rejection of the initial hypothesis. However, significant differences at the 0.05 level were observed in the areas of strategy, operations, legal and regulatory compliance, internal environment, and external environment.

3. A total of 76 risk management guidelines were identified, with 27 guidelines for small schools, 27 for medium-sized schools, 32 for large schools, and 40 for extra-large schools.

Keywords: Risk Management, School, Secondary Education

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 62 วรรคสาม บัญญัติให้รัฐต้องรักษาวินัยการเงินการคลังเพื่อให้ฐานะการเงินการคลังมีเสถียรภาพมั่นคงและยั่งยืน โดยกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับกรอบการดำเนินการ การคลังงบประมาณ วินัยรายได้รายจ่ายทั้งเงินงบประมาณเงินนอกงบประมาณ การรับทรัพย์สิน เงินคลังและหนี้สาธารณะ ดังนั้นจึงได้กำหนดพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 หมวด 4 การบัญชี การรายงานและการตรวจสอบ มาตรา 79 ให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการตรวจสอบภายใน การควบคุมภายในและการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2561 เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการกำหนดประเมินและปรับปรุงระบบการควบคุมภายในของหน่วยงานของรัฐอันจะทำให้การดำเนินงานตามภารกิจมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิภาพ ช่วยป้องกันหรือลดความเสี่ยงจากการผิดพลาดความเสียหาย ความสิ้นเปลือง ความสูญเปล่าของการใช้ทรัพย์สินการกระทำอันเป็นการทุจริต

ตลอดจนมีการกำกับดูแลที่ดี (สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง. 2562 : 2) กรอบแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทที่ 21 ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. 2561 – 2580) มีเป้าหมายหลักเพื่อให้ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลดการทุจริตและประพฤติมิชอบ แผนย่อยที่ 1 การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ ปรับ"ระบบ" เพื่อลดจำนวนคดีทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานภาครัฐ โดยการพัฒนาเครื่องมือเพื่อสร้างความโปร่งใส มุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมและมาตรการในการต่อต้านการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ และเท่าทันต่อพลวัตของการทุจริตรวมถึงการประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริตเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐมีมาตรการระบบหรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตหากการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของทุกหน่วยงานภาครัฐ มีประสิทธิภาพที่ดีจะส่งผลให้ปัญหาการทุจริตลดลงลดความสูญเสียทางงบประมาณที่เกิดขึ้นกับระบบเศรษฐกิจของประเทศ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2566) ระบบการศึกษานอกจากจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างความเจริญให้กับประเทศแล้ว การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553 : 2) การบริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญเนื่องจากการบริหารจัดการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษา หากระบบการบริหารสถานศึกษาไม่เหมาะสมก็จะไม่สามารถทำให้กิจกรรมการศึกษาบรรลุเป้าหมายได้ การบริหารสถานศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่ชี้ถึงความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของการศึกษา (วิวัฒน์ ตู้อัจฉ. 2560) ในขณะเดียวกันพบว่าระบบการจัดการศึกษามีปัญหาที่ต้องเผชิญอยู่หลายด้าน ปัญหาใหญ่เรื่องหนึ่งของระบบคือความเสี่ยง โดยกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานปลัดกระทรวงการคลังได้กล่าวไว้ว่า แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ได้ให้ความสำคัญกับ “การบริหารความเสี่ยง” ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ในการผลักดันให้ภาครัฐมีผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศ เป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง (High Performance Organization: HPO) และเป็นกระบวนการสำคัญในการเน้นความสำคัญหรือชี้ให้เห็นความเสี่ยงที่จะส่งผลกระทบต่อกิจกรรมที่องค์กรต้องดำเนินการให้บรรลุตามเป้าประสงค์และประเด็นยุทธศาสตร์ที่วางไว้ การบริหารความเสี่ยงที่ดีคือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายภายในองค์กรมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ตรวจสอบประเมินความเสี่ยงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับองค์กรอยู่เสมอ รวมทั้งร่วมกันวางแผนป้องกันและควบคุมให้เหมาะสมกับภารกิจ เพื่อลดสภาพปัญหาหรือหลีกเลี่ยง

ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นและสร้างความเสียหายหรือสูญเสียให้กับองค์กร (สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง. 2563 : 4)

การนำกระบวนการบริหารความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่าการดำเนินการต่าง ๆ ขององค์กรจะมีการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ เนื่องจากการบริหารความเสี่ยงเป็นการทำนายอนาคตอย่างมีเหตุผล ป้องกันความเสียหายในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนไว้ล่วงหน้า หรือในกรณีที่พบกับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับสถานการณ์ความเสี่ยงจะลดน้อยลงกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำกระบวนการบริหารความเสี่ยงมาใช้ในการดำเนินงาน ดังนั้นการนำกระบวนการบริหารความเสี่ยงมาช่วยในกระบวนการดำเนินงานช่วยให้ภาระงานขององค์กรที่ปฏิบัติการอยู่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้และช่วยป้องกันโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงหรือปัญหาที่จะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานขององค์กร (ดวงใจ ช่วยตระกูล. 2551 : 3) ด้วยเหตุนี้ผู้นำสถานศึกษาหรือผู้นำทางการศึกษาระดับต่าง ๆ ล้วนมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากมีบทบาทสำคัญในการรับผิดชอบต่อความสำเร็จขององค์กร โดยเริ่มจากการวางแผนการดำเนินการ การประเมินผลและการปรับปรุงพัฒนางานต่าง ๆ ขององค์กรให้บรรลุเป้าหมาย ผู้นำทางการศึกษาในยุคใหม่จึงจำเป็นต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อรับมือกับสถานการณ์ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา รวมถึงการพัฒนาบุคลากรและองค์กรให้มีความเหมาะสมและทันต่อสภาพสังคมเศรษฐกิจและการเมืองที่กำลังเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง เพื่อให้บุคลากรมั่นใจว่าองค์กรมีความพร้อมในการรับมือกับทุกสถานการณ์เสี่ยงที่จะเกิดขึ้น ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ลาติฟ และ ซูซานา (Latif, Suzana Abd. : 2021) สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริลักษณ์ ไชยมงค์ (2565 : 195) ได้เสนอแนะว่า ควรทำการวิจัยโดยนำรูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้และศึกษาผลที่เกิดขึ้น มีการประเมินรูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาและสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรรณ งามโรจน์ (2560 : 88) ได้เสนอแนะว่าควรมีการศึกษาความเสี่ยงและแนวทางการจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษา และควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นบุคคลในท้องถิ่น บริบทของโรงเรียนมีทั้งในเขตเมือง นอกเมืองและเขตชนบท ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ มีทั้งบุคคลในท้องถิ่นและบุคคลจากถิ่นอื่นที่เข้ามาประกอบอาชีพ ทำให้มีสภาพทางสังคมความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน นักเรียนในชนบทที่ผู้ปกครองมีต้นทุนจะเข้ามา

ศึกษาในเมือง ทำให้โรงเรียนนอกเมืองและในแถบชนบทบางแห่งมีจำนวนนักเรียนลดลงถึงขั้นวิกฤต บางโรงเรียนขาดทั้งบุคลากรสายผู้สอนและสายสนับสนุน ขาดทรัพยากรที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินงาน ส่งผลให้โรงเรียนประสบกับความเสี่ยงหลายด้าน เช่น ด้านวิชาการ ด้านการบริหารบุคลากร ด้านงานบริหารทั่วไป รวมถึงด้านงบประมาณในบางสถานศึกษา และในขณะเดียวกันการบริหารจัดการภายในโรงเรียนก็มีปัจจัยเสี่ยงซึ่งทำให้การบริหารจัดการไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ได้แก่ บุคลากรไม่เพียงพอ ครูย้ายกลับภูมิลำเนา ครูสอนไม่ตรงวิชาเอก ทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการไม่เพียงพอ ขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน โรงเรียนขนาดเล็กหรือโรงเรียนในชนบทขาดความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย รวมถึงงานนโยบายที่มีมากเกินไปจนทำให้ครูไม่มีเวลาในการสอนนักเรียนอย่างเต็มที่ เป็นต้น ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเป้าหมาย อีกทั้งงบประมาณในการบริหารจัดการน้อยเกินไปไม่สามารถจัดซื้อจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยให้กับนักเรียนได้ และไม่สามารถจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ได้ดี ความไม่ปลอดภัยในสถานศึกษา ปัญหายาเสพติด บุหรี่/บุหรี่ปั๊พ ผู้ปกครองขาดความเชื่อมั่นในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งปัจจัยเสี่ยงเหล่านี้เป็นสิ่งที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เมื่อเกิดขึ้นแล้วย่อมส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอนและคุณภาพการศึกษาโดยรวม จากสาเหตุเหล่านี้ทำให้เกิดความเสี่ยงในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวัง การหาแนวทางบริหารความเสี่ยงเพื่อควบคุมไม่ให้เกิดความเสี่ยงหรือควบคุมให้เกิดขึ้นน้อยที่สุดจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง

จากความสำคัญและปัญหาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการลดโอกาสที่สถานศึกษาจะเกิดความเสี่ยงหรือให้ระดับความเสี่ยงและขนาดของความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตให้อยู่ในระดับที่โรงเรียนสามารถยอมรับได้ ประเมินได้ ควบคุมได้อย่างมีระบบ โดยการโอนความเสี่ยง ลดความเสี่ยง เลี่ยงความเสี่ยง และกระจายความเสี่ยง ตามแต่ลักษณะและความรุนแรงของความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ทั้งความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน ความเสี่ยงด้านงบประมาณ ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามระเบียบ ความเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมภายนอก ความเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมภายใน ความเสี่ยงด้านบุคลากร ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ความเสี่ยงด้านความน่าเชื่อถือขององค์กร ความเสี่ยงด้านวิชาการ รวมถึงความเสี่ยงด้านจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพครู ที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานในโรงเรียน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพความเสี่ยงของโรงเรียนในแต่ละด้าน วิเคราะห์สภาพความเสี่ยง นำผลการวิเคราะห์มาเปรียบเทียบสภาพความเสี่ยงตามขนาดของสถานศึกษา นำประเด็นสภาพความเสี่ยงที่มี

ค่าเฉลี่ยระดับมากขึ้นไปและมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยรวม สามอันดับแรกในแต่ละองค์ประกอบมาหาแนวทางในการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ทั้งแนวทางในภาพรวมและแนวทางแยกตามขนาดของสถานศึกษาในกรณีนี้ผลการวิเคราะห์สภาพความเสี่ยงมีความแตกต่างกัน โดยผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงแผนการบริหารความเสี่ยงประจำปีของโรงเรียนให้มีความสมบูรณ์สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในทุกสถานการณ์เสี่ยง เป็นเครื่องมือหรือแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปใช้ในการบริหารจัดการความเสี่ยงในโรงเรียน เพื่อลดโอกาส ลดความรุนแรงของความเสี่ยงที่เกิดขึ้น ช่วยในการวางแผนระยะยาวเพื่อรับมือกับความเสี่ยงใหม่ ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต สอดรับกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และที่สำคัญช่วยให้โรงเรียนสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น คาดการณ์สถานการณ์ในอนาคตได้แม่นยำขึ้น การดำเนินงานของโรงเรียนจะบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกด้าน ทั้งการบริหารจัดการ การจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาความสามารถของผู้บริหาร ความรู้ความสามารถของบุคลากร เกิดผลดีต่อภาพลักษณ์องค์กรนำไปสู่ความน่าเชื่อถือ ชื่อเสียงและความก้าวหน้าของโรงเรียนอย่างมีคุณภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ตามขนาดของโรงเรียน
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ คือ

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ในครั้งนี้ คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 85 โรงเรียน จำแนกเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก 5 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 59 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ 11 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 10 โรงเรียน (โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์, 2567)

2. กลุ่มตัวอย่าง ในครั้งนี้ คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ปีการศึกษา 2567 ที่ได้จากการเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607- 610 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 49- 50) ได้จำนวน 70 โรงเรียน จากนั้นนำกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการเปิดตารางเครจซีและมอร์แกน มาแบ่งชั้นภูมิอย่างมีสัดส่วน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 5 คน ตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ในนิยามศัพท์เฉพาะ รวม 350 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สร้างตามวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิดการวิจัยและนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพตำแหน่ง ขนาดสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้คำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list) โดยแบ่งเป็นสถานภาพตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามวิธีของเรนชิส ลิเคิร์ท (Rensis Likert Method) สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มบริหารงาน 4 ฝ่าย เกี่ยวกับสภาพความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีความเสี่ยง 11 องค์ประกอบ 64 ข้อคำถาม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเสี่ยงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือส่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย จากสำนักงานบัณฑิตศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยถึงสถานศึกษา

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมด้วยหนังสือส่งขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ไปยังงานธุรการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ เพื่อออกหนังสือส่งและนำแบบสอบถาม ส่งไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 70 โรงเรียน 5 ฉบับ รวม 350 ฉบับ ผ่านทางระบบ E-Office โดยขอความอนุเคราะห์ให้ตอบแบบสอบถามผ่านทาง Short URL จำนวน 3 ครั้ง ครั้งที่ 1 การติดตามด้วยตนเอง จำนวน 225 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 64.28 ครั้งที่ 2 การติดตามด้วยตนเอง จำนวน 100 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 28.57 ครั้งที่ 3 การติดตามด้วยตนเอง จำนวน 25 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 7.14 รวบรวมข้อมูลได้ทั้งหมด 350 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3. ในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามผู้วิจัยตรวจสอบจำนวนแบบสอบถามและความถูกต้องความสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำข้อมูลมาคำนวณหาค่าความถี่ (F) และค่าร้อยละ (P) และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียงและจัดลำดับค่าเฉลี่ย

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ผู้วิจัยนำข้อมูลมาคำนวณหา ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และความหมายค่าเฉลี่ยของสภาพความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ในภาพรวม รายองค์ประกอบและรายข้อ นำข้อมูลมาจัดลำดับจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง เสนอการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากค่าเฉลี่ย (Mean) โดยกำหนดค่าคะแนน เป็น 5 ระดับ และใช้เกณฑ์ในการแปลผลค่าคะแนนเกี่ยวกับสภาพความเสี่ยง เป็นราย

ข้อและرابองค์ประกอบ ใช้เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด. 2560 : 121) ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง สภาพความเสี่ยงของโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง สภาพความเสี่ยงของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง สภาพความเสี่ยงของโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง สภาพความเสี่ยงของโรงเรียน อยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง สภาพความเสี่ยงของโรงเรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะสภาพความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ มาสรุปผลบรรยายเป็นความเรียง

ระยะที่ 2 เปรียบเทียบสภาพความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ตามขนาดของสถานศึกษา

การดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบสภาพความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ การดำเนินการวิจัยในระยะนี้ ผู้วิจัยนำผลการวิจัยที่ได้ในระยะที่ 1 มาจัดทำเปรียบเทียบโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป มีขั้นตอน ดังนี้

1. เปรียบเทียบสภาพความเสี่ยงของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบ (F – test) แบบวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA)

2. กรณีพบความแตกต่าง ในแบบที่พบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจะทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe-Method)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ในครั้งนี้ คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 85 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ในครั้งนี้ คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ปีการศึกษา 2567 ที่ได้จากการเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607- 610 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 49-50) ได้จำนวน 70 โรงเรียน จากนั้นนำกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน

มาแบ่งชั้นภูมิ อย่างมีสัดส่วน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 5 คน ตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ในนิยามศัพท์เฉพาะ รวม 350 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในระยะที่ 2 นี้ เป็นการนำผลจากการเก็บข้อมูลด้วยเครื่องมือการวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ในระยะที่ 1 มาเปรียบเทียบกับขนาดของสถานศึกษา โดยเครื่องมือเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพตำแหน่ง ขนาดสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้คำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามวิธีของเรนซิส ลิเคิร์ท (Rensis Likert Method) สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มบริหารงาน 4 ฝ่าย เกี่ยวกับสภาพความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสาร ตำรางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมนิยามศัพท์เฉพาะที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเสี่ยงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

เปรียบเทียบสภาพความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เปรียบเทียบสภาพความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยใช้สถิติอ้างอิง เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบสภาพความเสี่ยงของโรงเรียนตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบเอฟ (F – test) แบบวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) กรณีพบความแตกต่าง ในแบบที่พบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจะทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ่

ระยะที่ 3 เสนอแนวทางการบริหารความเสี่ยง ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

ขั้นตอนที่ 1 ยกร่างแนวทางการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการระดมสมอง โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 9 คน มีเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ 1. ผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน 2. นักวิชาการศึกษา 5 ท่าน แบ่งเป็น อาจารย์มหาวิทยาลัย 3 คน ศึกษานิเทศก์ 2 คน 3. ครูในสถานศึกษา 1 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการระดมสมอง ดังนี้

1. สรุปประเด็นจากการระดมสมองจัดกลุ่มเนื้อหา สรุปวิเคราะห์ และสังเคราะห์เนื้อหา เพื่อนำมาจัดทำเป็นแนวทางการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

2. นำแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงของโรงเรียน จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการระดมสมองเสนอต่อประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้ง เพื่อตรวจสอบขั้นสุดท้าย

3. จัดทำแนวทางการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ สรุปผลโดยรวมและรายดาน ได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ผลการวิเคราะห์พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ดังนี้ 1) ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ 2) ความเสี่ยงด้านวิชาการ 3) ความเสี่ยงด้านบุคลากร 4) ความเสี่ยงด้านงบประมาณ 5) ความเสี่ยงด้านภาพลักษณ์องค์กร 6) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน 7) ความเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมภายนอก 8) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบ 9) ความเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมภายใน 10) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ และ 11) ความเสี่ยงด้านจรรยาบรรณ

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างของสภาพความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ จำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน ($F = 1.640$, $Sig. = 0.180$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมุติฐานข้างต้น เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า มีองค์ประกอบที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 5

องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านกลยุทธ์ ด้านการดำเนินงาน ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบ ด้านสภาพแวดล้อมภายใน และด้านสภาพแวดล้อมภายนอก โดยผู้วิจัยได้ทำการทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีของ Scheffe ซึ่งผลการเปรียบเทียบรายคู่ สภาพความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า

2.1 ด้านกลยุทธ์ พบว่า สภาพความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โรงเรียนขนาดใหญ่มีความเสี่ยงแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.2 ด้านการดำเนินงาน พบว่า สภาพความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โรงเรียนขนาดเล็กมีความเสี่ยงแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดกลางมีความเสี่ยงแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดใหญ่มีความเสี่ยงแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.3 ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบ พบว่า สภาพความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โรงเรียนขนาดเล็กมีความเสี่ยงแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดกลางมีความเสี่ยงแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดใหญ่มีความเสี่ยงมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.4 ด้านสภาพแวดล้อมภายใน พบว่า สภาพความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โรงเรียนขนาดเล็กมีความเสี่ยงแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดกลางมีความเสี่ยงแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดใหญ่มีความเสี่ยงแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.5 ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก พบว่า สภาพความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โรงเรียนขนาดเล็กมีความเสี่ยงแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดกลางมีความเสี่ยงแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดใหญ่มีความเสี่ยงแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสุรินทร์ นำเสนอได้ดังนี้

3.1 แนวทางการบริหารความเสี่ยงในภาพรวม 76 แนวทาง เสนอรายองค์ประกอบ ดังนี้ ด้านกลยุทธ์ 4 แนวทาง ด้านการดำเนินงาน 7 แนวทาง ด้านงบประมาณ 8 แนวทาง ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายฯ 4 แนวทาง ด้านสภาพแวดล้อมภายใน 9 แนวทาง ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก 7 แนวทาง ด้านบุคลากร 8 แนวทาง ด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ 10 แนวทาง ด้านความน่าเชื่อถือขององค์กร 7 แนวทาง ด้านด้านวิชาการ 9 แนวทาง ด้านจรรยาบรรณ 3 แนวทาง

3.2 แนวทางการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสุรินทร์ ตามขนาดของโรงเรียน จำแนกได้ดังนี้ การบริหารความเสี่ยงโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 27 แนวทาง การบริหารความเสี่ยงโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 27 แนวทาง การบริหารความเสี่ยงโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 32 การบริหารความเสี่ยงโรงเรียนขนาดใหญ่ พิเศษ จำนวน 40 แนวทาง

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสุรินทร์ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสุรินทร์ ผลการวิเคราะห์พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ดังนี้ (1) ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ (2) ความเสี่ยงด้านวิชาการ (3) ความเสี่ยงด้านบุคลากร (4) ความเสี่ยงด้านงบประมาณ (5) ความเสี่ยงด้านภาพลักษณ์องค์กร (6) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (7) ความเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมภายนอก (8) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบ (9) ความเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมภายใน (10) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ และ (11) ความเสี่ยงด้านจรรยาบรรณ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านเทคโนโลยีและการเข้ามามีบทบาทของเทคโนโลยีในชีวิตประจำวันที่เพิ่มมากขึ้นเสมือนเป็นปัจจัยที่ 5 ของการดำรงชีวิต รวมถึงการนำเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เข้ามาบริหารจัดการระบบงานในองค์กร ซึ่งเทคโนโลยีบางอย่างถือว่าเป็นสิ่งใหม่ที่ต้องอาศัยความเข้าใจ และความชำนาญในการใช้จึงจะเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้หากมีการใช้งานเทคโนโลยีโดย

ขาดความรู้ความสามารถ ความเสี่ยงที่ตามมาย่อมกระทบต่อองค์กรมากที่สุดเช่นกัน และในสภาวะปัจจุบันหลังจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ผลกระทบโดยตรงที่เกิดขึ้นคือ ความเสี่ยงด้านวิชาการที่เป็นเครื่องรันตีคุณภาพของการจัดการศึกษา เมื่อการจัดการเรียนรู้หยุดชะงัก หากโรงเรียนขาดการวางแผนรับมือในสถานการณ์เสี่ยง คุณภาพทางด้านวิชาการของผู้เรียนก็อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งปัจจัยสำคัญที่จะส่งเสริมให้องค์กรเกิดการพัฒนานอกจากผู้บริหารสถานศึกษาแล้ว สำคัญที่สุดคือบุคลากร หากโรงเรียนขาดการพัฒนาหรือส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถตามการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างของสภาพความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ จำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน ($F = 1.640$, $Sig. = 0.180$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานข้างต้น เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า มีองค์ประกอบที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านกลยุทธ์ ด้านการดำเนินงาน ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบ ด้านสภาพแวดล้อมภายใน และด้านสภาพแวดล้อมภายนอก โดยผู้วิจัยได้ทำการทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีของ Scheffe ซึ่งผลการเปรียบเทียบรายคู่ สภาพความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า

2.1 ด้าน กลยุทธ์ พบว่า สภาพความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โรงเรียนขนาดใหญ่มีความเสี่ยงแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.2 ด้านการดำเนินงาน พบว่า สภาพความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โรงเรียนขนาดเล็กมีความเสี่ยงแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดกลางมีความเสี่ยงแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดใหญ่มีความเสี่ยงแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.3 ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบ พบว่า สภาพความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โรงเรียนขนาดเล็กมีความเสี่ยงแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดกลางมีความเสี่ยงแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดใหญ่มีความเสี่ยงมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.4 ด้านสภาพแวดล้อมภายใน พบว่า สภาพความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โรงเรียนขนาดเล็กมีความเสี่ยงแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดกลางมีความเสี่ยงแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดใหญ่มีความเสี่ยงแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.5 ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก พบว่า สภาพความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โรงเรียนขนาดเล็กมีความเสี่ยงแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดกลางมีความเสี่ยงแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดใหญ่มีความเสี่ยงแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจสืบเนื่องมาจากโรงเรียนทุกขนาดย่อมมีโอกาสเผชิญกับสถานการณ์เสี่ยงในลักษณะที่เหมือนกัน เพียงแต่ความรุนแรงของความเสี่ยงที่เกิดขึ้นนั้นจะส่งผลกระทบต่อองค์กรมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารในการบริหารจัดการความเสี่ยง ซึ่งจากผลการวิจัย ความเสี่ยงทั้ง 11 ด้าน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่ถ้าจะพิจารณาให้ละเอียดถี่ถ้วนจะเห็นว่ามี ความแตกต่างกันอยู่บ้างในบางองค์ประกอบ เช่น ด้านกลยุทธ์ ผลแสดงให้เห็นว่าความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษนั้นแตกต่างกัน

3. แนวทางการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ในภาพรวม มีทั้งหมด 76 แนวทาง อภิปรายได้ ดังนี้ การบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ 4 แนวทาง การบริหารความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน 7 แนวทาง การบริหารความเสี่ยงด้านงบประมาณ 8 แนวทาง การบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบ 4 แนวทาง การบริหารความเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมภายใน 9 แนวทาง การบริหารความเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมภายนอก 7 แนวทาง การบริหารความเสี่ยงด้านบุคลากร 8 แนวทาง การบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ มี 10 แนวทาง การบริหารความเสี่ยงด้านความน่าเชื่อถือขององค์กร 7 แนวทาง การบริหารความเสี่ยงด้านด้านวิชาการ 9 แนวทาง การบริหารความเสี่ยงด้านจรรยาบรรณ 3 แนวทาง

4. การบริหารความเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมภายใน

4.1 การบริหารความเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมภายใน โรงเรียนขนาดเล็ก มี 8 แนวทาง ได้แก่ โรงเรียนสามารถ (1) ลดความเสี่ยงโดยการปรับโครงสร้างขององค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และประชาธิปไตย (2) ลดความเสี่ยงโดยการคัดกรองนักเรียนทั้งด้านสุขภาพร่างกาย

และสุขภาพจิต (3) กระจายความเสี่ยงโดยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บุคลากรและนักเรียนได้รับการดูแลด้านสุขภาพรวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคแก่บุคลากรและนักเรียน (4) โอนความเสี่ยงโดยการส่งต่อนักเรียนหรือบุคลากรที่มีปัญหาทางด้านสุขภาพหรือความเปราะบางทางสุขภาพจิตให้กับหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ในการรักษาหรือการให้คำปรึกษา เช่น โรงพยาบาล หน่วยงานสงเคราะห์ต่าง ๆ เป็นต้น (5) ลดความเสี่ยงโดยการตรวจสอบและปรับปรุงอาคาร สิ่งปลูกสร้างและสถานที่ในโรงเรียนให้มีความปลอดภัย (6) ลดความเสี่ยงโดยการวางแผนสำรองในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินเพื่อให้สามารถรับมือและแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (7) กระจายความเสี่ยงโดยการจ้างเหมาบริการ การปรับปรุงบริบทและภูมิทัศน์ในกรณีที่โรงเรียนไม่มีนักร (8) กระจายความเสี่ยงโดยการทำ MOU กับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในการติดตั้งกิ่งไม้ในจุดเสี่ยงต่อระบบฟ้า

4.2 การบริหารความเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมภายใน โรงเรียนขนาดกลาง มี 8 แนวทาง ได้แก่ โรงเรียนสามารถ (1) ลดความเสี่ยงโดยการปรับโครงสร้างขององค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และประชาธิปไตย (2) ลดความเสี่ยงโดยการคัดกรองนักเรียนทั้งด้านสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิต (3) กระจายความเสี่ยงโดยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บุคลากรและนักเรียนได้รับการดูแลด้านสุขภาพรวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคแก่บุคลากรและนักเรียน (4) โอนความเสี่ยงโดยการส่งต่อนักเรียนหรือบุคลากรที่มีปัญหาทางด้านสุขภาพหรือความเปราะบางทางสุขภาพจิตให้กับหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ในการรักษาหรือการให้คำปรึกษา เช่น โรงพยาบาล หน่วยงานสงเคราะห์ต่าง ๆ เป็นต้น (5) ลดความเสี่ยงโดยการตรวจสอบและปรับปรุงอาคาร สิ่งปลูกสร้างและสถานที่ในโรงเรียนให้มีความปลอดภัย (6) ลดความเสี่ยงโดยการวางแผนสำรองในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินเพื่อให้สามารถรับมือและแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (7) กระจายความเสี่ยงโดยการจ้างเหมาบริการ การปรับปรุงบริบทและภูมิทัศน์ในกรณีที่โรงเรียนไม่มีนักรหรือนักการไม่สามารถดำเนินการได้ (8) กระจายความเสี่ยงโดยการทำ MOU สถานีดารวจภูธรในท้องที่ในการจัดเวรยามตรวจตราความปลอดภัย การดูแลระบบไฟฟ้าและติดตั้งกิ่งไม้ในจุดเสี่ยงต่อระบบฟ้าโดยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

4.3 การบริหารความเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมภายใน โรงเรียนขนาดใหญ่ มี 8 แนวทาง ได้แก่ โรงเรียนสามารถ (1) ลดความเสี่ยงโดยการปรับโครงสร้างขององค์กรให้เป็น

องค์กรการเรียนรู้และแห่งวิชาชีพไทย (2) ลดความเสี่ยงโดยการคัดกรองนักเรียนทั้งด้านสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิต มีการตั้งศูนย์คัดกรองโดยครูแนะแนว (3) กระจายความเสี่ยงโดยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บุคลากรและนักเรียนได้รับการดูแลด้านสุขภาพรวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคแก่บุคลากรและนักเรียน (4) โอนความเสี่ยงโดยการส่งต่อนักเรียนหรือบุคลากรที่มีปัญหาทางด้านสุขภาพหรือความเปราะบางสุขภาพจิตให้กับหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ในการรักษาหรือการให้ คำปรึกษา เช่น โรงพยาบาล หน่วยงานสงเคราะห์ต่าง ๆ เป็นต้น (5) ลดความเสี่ยงโดยการตรวจสอบและปรับปรุงอาคาร สิ่งปลูกสร้างและสถานที่ในโรงเรียนให้มีความปลอดภัย (6) ลดความเสี่ยงโดยการวางแผนสำรองในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินเพื่อให้สามารถรับมือและแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (7) กระจายความเสี่ยงโดยการจ้างเหมาบริการ การปรับปรุงบริบทและภูมิทัศน์ในกรณีที่นักเรียนไม่สามารถดำเนินการได้ (8) กระจายความเสี่ยงโดยการทำ MOU กับ สถานีตำรวจภูธรในท้องที่ในการจัดเวรยามตรวจตราความปลอดภัย การดูแลระบบไฟฟ้าและติดตั้งกั้นไม้ในจุดเสี่ยงต่อระบบฟ้าโดยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การดูแลระบบประปาโดยการประปาในเขตพื้นที่ เป็นต้น

4.4 การบริหารความเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมภายใน โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มี 10 แนวทาง ได้แก่ โรงเรียนสามารถ (1) ลดความเสี่ยงโดยการปรับโครงสร้างขององค์กรให้เป็นองค์กรวิชาชีพไทย ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทำงานเป็นทีมเพื่อสร้างทีมงานคุณภาพในสถานศึกษา (2) ลดความเสี่ยงโดยการคัดกรองนักเรียนทั้งด้านสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิต มีการตั้งศูนย์คัดกรองโดยครูแนะแนว (3) กระจายความเสี่ยงโดยการตั้งศูนย์สุขภาพจิตบริการความรู้และการให้คำปรึกษา (4) กระจายความเสี่ยงโดยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บุคลากรและนักเรียนได้รับการดูแลด้านสุขภาพรวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคแก่บุคลากรและนักเรียน (5) โอนความเสี่ยงโดยการส่งต่อนักเรียนหรือบุคลากรที่มีปัญหาทางด้านสุขภาพหรือความเปราะบางสุขภาพจิตให้กับหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน โดยความร่วมมือของโรงเรียน กับกรมสุขภาพจิต หรือหน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับสุขภาพจิตมีการในการรักษาหรือการให้คำปรึกษา เช่น โรงพยาบาล หน่วยงานสงเคราะห์ต่าง ๆ เป็นต้น (6) ลดความเสี่ยงโดยการตรวจสอบและปรับปรุงอาคาร สิ่งปลูกสร้างและสถานที่ในโรงเรียนให้มีความปลอดภัยพร้อมต่อการใช้งาน (7) ลดความเสี่ยงโดยการวางแผนสำรองในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินเพื่อให้สามารถรับมือและแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (8) โอนความเสี่ยงโดยการว่าจ้างผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงาน

ที่มีความรู้มาประเมินโครงสร้างอาคาร สิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ภายในโรงเรียนก่อนการปรับปรุงซ่อมแซมหรือการรื้อถอน (9) กระจายความเสี่ยงโดยการจ้างเหมาบริการการปรับปรุงบริบทและภูมิทัศน์ในกรณีที่นักการไม่สามารถดำเนินการได้ (10) กระจายความเสี่ยงโดยการทำ MOU สถานีตำรวจภูธรในท้องที่ในการจัดเวรยามตรวจตราความปลอดภัย

5. การบริหารความเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมภายนอก

5.1 การบริหารความเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมภายนอก โรงเรียนขนาดเล็กมี 8 แนวทาง ได้แก่ โรงเรียนสามารถ (1) ลดความเสี่ยงโดยการกำหนดมาตรการในการรับมือและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ และวางแผนการดำเนินงานในกรณีที่สถานศึกษาไม่สามารถเปิดทำการได้เมื่อเกิดการแพร่ระบาดของโรค เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กรบุคลากรและนักเรียน พร้อมทั้งวางแผนการกำกับติดตามอย่างเป็นระบบ (2) ลดความเสี่ยงโดยการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่บุคลากรและนักเรียนเกี่ยวกับวิถีปฏิบัติในการป้องกันโรคระบาด และการสร้างภูมิคุ้มกัน (3) ลดความเสี่ยงโดยการตั้งจุดบริการทำความสะอาด เช่น จุดล้างมือ เป็นต้น (4) ลดความเสี่ยงโดยการประสานงานความร่วมมือกับหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยการให้วัคซีนในป้องกันการแพร่ระบาดของโรค (5) เลี่ยงความเสี่ยงโดยการงดจัดกิจกรรมรวมกลุ่มในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค หลีกเลี่ยงการสัมผัส และมีการเว้นระยะห่าง (6) ลดความเสี่ยงโดยการ บูรณาการการจัดกิจกรรม ต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรบุคลากรและนักเรียน (7) ลดความเสี่ยงได้โดยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะสมาชิกสหวิทยาการสามารถหาได้ในท้องถิ่น (8) ลดความเสี่ยงโดยการวางแผนรับมือกับภัยพิบัติทั้งภัยทางธรรมชาติและเหตุฉุกเฉิน ประสานงานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการซ้อมแผนเผชิญเหตุอย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง

5.2 การบริหารความเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมภายนอก โรงเรียนขนาดกลางมี 8 แนวทาง ได้แก่ โรงเรียนสามารถ (1) ลดความเสี่ยงโดยการกำหนดมาตรการในการรับมือและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ และวางแผนการดำเนินงานในกรณีที่สถานศึกษาไม่สามารถเปิดทำการได้เมื่อเกิดการแพร่ระบาดของโรค เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กรบุคลากรและนักเรียน พร้อมทั้งวางแผนการกำกับติดตามอย่างเป็นระบบ (2) ลดความเสี่ยงโดยการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่บุคลากรและนักเรียนเกี่ยวกับวิถีปฏิบัติ การป้องกันโรคระบาด และการสร้างภูมิคุ้มกัน (3) ลดความเสี่ยงโดยการตั้งจุดบริการทำความสะอาด เช่น จุดล้างมือ เป็นต้น (4) ลดความเสี่ยงโดยการประสานงานความร่วมมือกับหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยการให้วัคซีนในป้องกันการแพร่ระบาดของโรค (5) เลี่ยงความเสี่ยงโดยการงดจัดกิจกรรมรวมกลุ่ม

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค หลีกเลี่ยงการสัมผัส และมีการเว้นระยะห่าง (6) ลดความเสี่ยงโดยการวางแผนการดำเนินงานอย่างรัดกุม บูรณาการการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร บุคลากรและนักเรียน (7) ลดความเสี่ยงได้โดยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะสัมมาชีพ ทรัพยากรสามารถหาได้ในท้องถิ่น (8) ลดความเสี่ยงโดยการวางแผนรับมือกับภัยพิบัติทั้งภัยทางธรรมชาติและเหตุฉุกเฉิน ประสานงานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการซ้อมแผนเผชิญเหตุอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

5.3 การบริหารความเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมภายนอก โรงเรียนขนาดใหญ่ มี 9 แนวทาง ได้แก่ โรงเรียนสามารถ (1) ลดความเสี่ยงโดยการกำหนดมาตรการในการรับมือและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ และวางแผนการดำเนินงานในกรณีที่สถานศึกษาไม่สามารถเปิดทำการได้เมื่อเกิดการแพร่ระบาดของโรค เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร บุคลากรและนักเรียน พร้อมทั้งวางแผนการกำกับติดตามอย่างเป็นระบบ (2) ลดความเสี่ยงโดยการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่บุคลากรและนักเรียนเกี่ยวกับวิถีปฏิบัติ การป้องกันโรคระบาด และการสร้างภูมิคุ้มกัน (3) ลดความเสี่ยงโดยการตั้งจุดบริการทำความสะอาด เช่น จุดล้างมือ เป็นต้น (4) ลดความเสี่ยงโดยการประสานงานความร่วมมือกับหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยการให้วัคซีนในป้องกันการแพร่ระบาดของโรค (5) ลดความเสี่ยงโดยการงดจัดกิจกรรมรวมกลุ่มในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค สื่อสารผ่านช่องทางออนไลน์ ในกรณีที่มีความจำเป็นที่ต้องรวมกลุ่มควรสวมหน้ากากอนามัย หลีกเลี่ยงการสัมผัส และมีการเว้นระยะห่าง (6) ลดความเสี่ยงโดยการวางแผนการดำเนินงานอย่างรัดกุม บูรณาการการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร บุคลากรและนักเรียน (7) ลดความเสี่ยงโดยการกำหนดมาตรการในการใช้ทรัพยากรสิ้นเปลืองและวางแผนกำกับ ติดตามอย่างเป็นระบบ (8) ลดความเสี่ยงโดยการวางแผนรับมือกับภัยพิบัติทั้งภัยทางธรรมชาติและเหตุฉุกเฉิน มีการประชุมซักซ้อมความร่วมมือและทำความเข้าใจกับบุคลากรและนักเรียน ถึงแนวปฏิบัติในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน ประสานงานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการซ้อมแผนเผชิญเหตุอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง (9) ลดความเสี่ยงโดยการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้แก่นักเรียนและบุคลากรผ่านทางสื่อออนไลน์ของโรงเรียนเกี่ยวกับการรับมือกับภัยพิบัติในสถานการณ์ต่าง ๆ

5.4 การบริหารความเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมภายนอก โรงเรียนขนาดใหญ่ มี 13 แนวทาง ได้แก่ โรงเรียนสามารถ (1) ลดความเสี่ยงโดยการกำหนดมาตรการในการรับมือและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ และวางแผนการดำเนินงานในกรณีที่สถานศึกษาไม่สามารถเปิดทำการได้เมื่อเกิดการแพร่ระบาดของโรค เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร

บุคลากรและนักเรียน พร้อมทั้งวางแผนการกำกับติดตามอย่างเป็นระบบ (2) ลดความเสี่ยงโดยการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่บุคลากรและนักเรียนเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติ การป้องกันโรคระบาด และการสร้างภูมิคุ้มกัน (3) ลดความเสี่ยงโดยการคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงจัดพื้นที่ในการกักตัว (4) ลดความเสี่ยงโดยการตั้งจุดบริการทำความสะอาด เช่น จุดล้างมือ เป็นต้น (5) ลดความเสี่ยงโดยการจำกัดจำนวนการเข้าใช้ห้อง ปฏิบัติการต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ (6) ลดความเสี่ยงโดยการประสานงานความร่วมมือกับหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยการให้วัคซีนในป้องกันการแพร่ระบาดของโรค (7) เลี่ยงความเสี่ยงโดยการงดจัดกิจกรรมรวมกลุ่มในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค สื่อสารผ่านช่องทางออนไลน์ ในกรณีที่มีความจำเป็นที่ต้องรวมกลุ่มควรสวมหน้ากากอนามัย หลีกเลี่ยงการสัมผัส และมีการเว้นระยะห่าง (8) ลดความเสี่ยงโดยการวางแผนการดำเนินงานอย่างรัดกุม บูรณาการการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร บุคลากรและนักเรียน (9) ลดความเสี่ยงโดยการกำหนดมาตรการในการใช้ทรัพยากรสิ้นเปลืองและวางแผนกำกับ ติดตาม อย่างเป็นระบบ (10) ลดความเสี่ยงโดยนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายและทรัพยากร (11) ลดความเสี่ยงโดยการวางแผนรับมือกับภัยพิบัติทั้งภัยทางธรรมชาติและเหตุฉุกเฉินมีการประชุมซักซ้อมความร่วมมือและทำความเข้าใจกับบุคลากรและนักเรียน ถึงแนวปฏิบัติในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน ประสานงานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการซ้อมแผนเผชิญเหตุอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง (12) ลดความเสี่ยงโดยการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้แก่นักเรียนและบุคลากรผ่านทางสื่อออนไลน์ของโรงเรียน เกี่ยวกับการรับมือกับภัยพิบัติในสถานการณ์ต่าง ๆ (13) โอนความเสี่ยงโดยการทำประกันกับบริษัทประกัน เช่น อุปกรณ์เครื่องมือที่มีราคาแพง รวมถึงอาคารปฏิบัติการต่าง ๆ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ในด้านสภาพความเสี่ยง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ อยู่ในระดับมากทุกด้าน การเปรียบเทียบความแตกต่างของสภาพความเสี่ยง ตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ($F = 1.640$, $Sig. = 0.180$) ปฏิเสธสมมติฐาน พิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านกลยุทธ์ ด้านการดำเนินงาน ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบ ด้านสภาพแวดล้อมภายใน และด้านสภาพแวดล้อมภายนอก แนวทางการบริหารความเสี่ยงในภาพรวม 76 แนวทาง แนวทางการบริหารความเสี่ยงตามขนาดของโรงเรียน แบ่งเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก 27 แนวทาง

โรงเรียนขนาดกลาง 27 แนวทาง โรงเรียนขนาดใหญ่ 32 แนวทาง และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 40 แนวทาง

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงในการดำเนินงานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารโรงเรียนยุคใหม่
2. การศึกษาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการความเสี่ยงในการดำเนินงานที่เหมาะสมกับการบริหารงานปัจจุบันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์
3. การศึกษาการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ส่งผลต่อการบริหารงานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์
4. การพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา
5. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และแนวทางการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษายุคใหม่

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2553 (ฉบับที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สยามสปอร์ต ชินดิเคท.
- พรพรรณ งามโรจน์. (2560). แนวทางการจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิริลักษณ์ ไชยมงค์. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2. ใน ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ดวงใจ ช่วยตระกูล. (2551). การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- วิวัฒน์ ตู๋จำนงค์. (2560). รูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา. ในวิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง. (2562). คู่มือการบริหารความเสี่ยงสำนักงานปลัดกระทรวงการคลังประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. เรียกใช้เมื่อ 10 สิงหาคม 2567. จาก <https://shorturl.asia/RG52r>.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง. (2563). คู่มือการบริหารความเสี่ยง สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. เรียกใช้เมื่อ 3 กันยายน 2567. จาก <https://psdg.mof.go.th/th>.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2566). แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์. (2567). ข้อมูลโรงเรียนในสังกัด. เรียกใช้เมื่อ 10 สิงหาคม 2567. จาก http://myoffice2567.secondarysurin.go.th/?name=user&file=user_od_school.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: บริษัทสุวีริยาสาส์น จำกัด.
- _____. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: บริษัทสุวีริยาสาส์น จำกัด.
- Latif, Suzana Abd & Ahmad, Mohd Amir Shaukhi. (2020). Learning Agility Among Educational Leaders: A VUCA-Ready Leadership Competency?. Retrieved December 15, 2024 from https://www.researchgate.net/publication/354432053_LEARNING